

ТАЪЛИМНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИЛАН БОҒЛАНИШДА ТАЪЛИМ МЕТОДЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

*Шаропов Ойбек Олимович - Кашкадарё вилояти
Китоб тумани ҳокимининг Ёшлар сиёсати,
ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-марифий
масалалар бўйича ўринбосари*

Аннотация: Ушбу тезисда таълимни ишлаб чиқариш билан боғланишда таълим методларидан фойдаланишнинг асосий йўллари ва бу орқали аҳолини иш билан бандлигини таъминлаш бўйича мамлакатимиз иқтисодиёти ўрганилган, ишсизликни келтириб чиқарадиган омиллар ёритиб берилган.

Калит сўзлар: иқтисодиёт, инвестиция, имтиёз, ишлаб чиқариш, аҳоли, бандлик, ишсизлик, иш ўринлари, меҳнат мигрантлари, ўз- ўзини банд қилиш, таҳлил.

Мустақил тараққиёт даврида мамлакатимизда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий-маърифий соҳаларда амалга оширилаётган ислохотлар, қўлга киритилаётган муваффақиятлар ҳамда улкан бунёдкорлик ишлари ўз тақдирини юрт тақдири ва келажаги билан ҳамоҳанг кўрувчи ҳар бир юртдошимизнинг ҳаётида янгича маъно-мазмун касб этиб бормоқда.

Жамиятнинг барча жабҳаларидаги юксалишда таълим-тарбия соҳасидаги ислохотлар ҳам ўз ўрнига эга бўлди. Юртимизда бу соҳага муҳим эътибор қаратилиши замирида – ўз истиқболини эл-юрт эртасида кўрувчи баркамол авлод тарбияси ётгани, шубҳасиз.

Ҳаракатлар стратегиясини Фаол тадбиркорлик, инновацион ғоялар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йилида амалга оширишга оид Давлат дастури вазифаларидан келиб чиқиб, таълим-тарбия сифатини оширишга оид “Йўл харитаси” ишлаб чиқилди¹. Унга кўра, энг илғор тажриба ва инновацион методлар, ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этган ҳолда олий таълим муассасаларида бакалавр йўналишда таълим олаётган талабалар учун таълимни ишлаб чиқариш билан интеграциясини яхшилаш бўйича кўплаб ишлар амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июль ПҚ-3151-сон “Олий маълумотли

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони

мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида ҳам республикамиз ҳудудларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш учун замон талабларига жавоб берадиган юқори малакали кадрларни ўз вақтида зарур ихтисосликлар бўйича иқтисодиёт соҳалари ва тармоқлари эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда тайёрлаш, олий таълим мазмунини бевосита корхоналар, муассасалардаги техника, технология, ишлаб чиқариш муносабатларига ҳамда истиқболли ривожланиш дастурларига мувофиқ шакллантириш таълимни ишлаб чиқариш билан боғлаш масаларига алоҳида эътибор қаратгандир².

Ушбу масаларни ҳал этишда олий таълим муассалари янги авлод ўқув қўлланмаларини яратиш ва олий таълим тизимига кенг татбиқ этиш, олий таълим муассасаларини замонавий ўқув-методик ва илмий адабиётлар билан таъминлаш, жумладан, энг янги хорижий адабиётларни сотиб олиш ва таржима қилиш негизида ахборот-ресурс марказлари фондларини мунтазам янгилаб боришга алоҳида эътибор беришлари лозим бўлади.

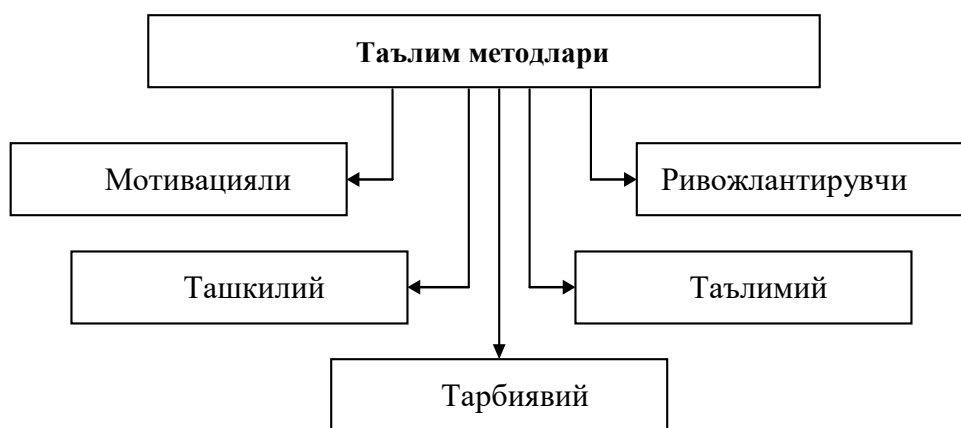
Ҳозирги замон ишлаб чиқаришидаги кўпгина касблар фақат маълумотли кишиларгина эмас, ижодий қобилиятга эга мустакил фикрлай оладиган касб эгаларини жалб қилишни талаб қилмоқда. Бу борада ҳудудий бошқарув органлари, энг аввало, мамлакатимиз туман ва шаҳарлари ҳокимликлари учун малакали кадрлар тайёрлашга алоҳида эътибор қаратиш зарур. Шу нуқтаи назардан Ўзбекистонда амалга оширилаётган узлуксиз таълим тизимининг ислоҳоти таълимда кўп қоидаларнинг ўзгартирилишини, илмий асосланган янги тизимнинг шаклланишини ва корпоратив ҳамкорликни кенг йўлга қўйишда ишлаб чиқилган назарий билимларимизни ишлаб чиқаришга татбиқ этишни тақозо этади. Ёшларга таълим ва тарбия бериш билан бирга эгаллаган билимларини корпоратив ҳамкорликда бевосита ишлаб чиқариш корхоналари билан боғлашда мураккаб вазифаларини ҳал этиш таълим берувчининг ғоявий эътиқоди, касб маҳоратига, санъати, истеъдоди ва маданиятига боғлиқдир. Ҳозирги замон дарси учта мақсадни: таълим, тарбия ва инновацион корпоратив ҳамкорликда ривожлантириш мақсадларини кўзда тутди. Шундай экан, малакали кадрлар тайёрлаш жараёнининг ҳар бир босқичида таълимни самарали ташкил этиш, уни юқори босқичларга кўтариш борасида муайян

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида Қарори, 27.07.2017 йилдаги ПК-3151-сон

вазифаларни амалга ошириш лозим. Бунда албатта таълим методларидан кенг фойдаланилади, таълим методлари қуйидаги асосий функцияларни бажаради. Таълим методларидан фойдаланиш кўлами, ҳолати ўқитувчининг касбий тайёргарлиги ва маҳорати даражасига боғлиқ ҳолда ўзгаради. Бу функциялар таълим методини қўллаш жараёнида бир-биридан ажратилган ҳолда ёки кетма-кет жорий этилмайди, аксинча бир-бирига ўзаро сингиб кетади. Мисол учун, ташҳисли функция ўқитувчининг бир қатор методлардан яхлит фойдаланиши эвазига бажарилади.

Тарбия методларининг асосий функциялари

Таълим методларини танлаш қуйидаги мезонлари асосида аниқланади:

- дидактик мақсад асосида;
- таълим мазмуни асосида;
- ўқувчиларнинг ўқув кўникмаларини эгаллаш ва ривожланиш даражаси асосида;

- ўқитувчининг тажрибаси ва касбий тайёргарлик даражаси асосида.

Бунда таълим тизими субъектлари бўйича таълим сифатига таъсир этувчи омилларни қуйидагича гуруҳлаб олиш мақсадга мувофиқ:

- таълим сиёсатини ишлаб чиқувчи органга боғлиқ омиллар;
- таълим муассасасига боғлиқ омиллар;
- таълим олувчига боғлиқ омиллар;
- истеъмолчиларга боғлиқ омиллар;
- таълим муассасаси ва истеъмолчилар инновацион корпоратив ҳамкорлигига боғлиқ омиллар.

Қайд этилган ҳар гуруҳда таълим сифатига бевоста ва билвосита таъсир этадиган омиллар мавжуд бўлиб, улар таълим сифатининг ижобий ёки салбий тарафга ўзгаришига таъсир этади.

Юқоридаларни хулоса қилиб айтишимиз мумкин, замонавий таълим тизимида нафақат кадрлар тайёрлаш билан шуғулланиш, балки ишлаб чиқаришга жалб этиб таълим сифатини ошириш механизмларини аниқлашга оид илмий тадқиқотлар олиб бориш ҳам зарур ҳисобланади. Дунё таълим хизматлари таркибида ишлаб чиқаришни ривожлантириш бўйича янгиликлар яратиш ва бошқа турли хизматлар кўрсатиш мамлакатнинг халқаро ҳамжамиятдаги нуфузини ошириш имконини беради, инвестициявий жозибадорлигимизни таъминлади.

Фойдаланилган манбаалар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони;

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида Қарори, 27.07.2017 йилдаги ПҚ-3151-сон;